

สรุปบทเรียนจากการพัฒนาความรู้

หลักสูตร

ความมั่นคงปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ตและ
การปฏิบัติตนสำหรับข้าราชการยุคดิจิทัล

จัดทำโดย นางสาวธาริณี เวชชี

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้สามารถอธิบายสถานการณ์การใช้งานอินเทอร์เน็ตได้
๒. เพื่อให้สามารถยกตัวอย่างการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์และสิ่งที่ต้องพึงระวังได้อย่างถูกต้อง
๓. เพื่อให้สามารถอธิบายและยกตัวอย่างสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์
๔. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการป้องกันและตรวจสอบความปลอดภัยได้ด้วยตนเอง

ในปัจจุบันเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ จนอาจจะเป็น ปัจจัยที่ ๕ ซึ่งภัยคุกคามทางไซเบอร์เป็นภัยคุกคามทางเศรษฐกิจสังคมและความมั่นคงของประเทศ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันเบื้องต้นและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต

ดังนั้นจึงต้องเรียนรู้ถึงการมีวิธีปกป้องตนเองรวมทั้งข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

แนวโน้มการใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี (ปี ๒๐๐๐ - ปี ๒๐๑๐) ปริมาณผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มการใช้งานสูงขึ้นถึงกว่า ๙ เท่า แบบก้าวกระโดด การใช้งานอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงได้เกือบ ๕๐% ของประชากรทั่วโลก ทำให้อินเทอร์เน็ตนั้นค่อนข้างมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน

ปัจจุบันแนวโน้มการใช้งานอินเทอร์เน็ตจะเป็นในรูปแบบที่เรียกว่าสื่อสังคมออนไลน์หรือ Social Media ทุกคนมีโอกาสร่วมกันสร้างสรรค์อินเทอร์เน็ตทำให้เกิดการใช้งานในรูปแบบต่าง ๆ จากปัจจัยเบื้องต้น เมื่ออินเทอร์เน็ตเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตย่อมมีผลกระทบทั้งด้านดีและไม่ดี ผู้ไม่ประสงค์ดีหรืออาชญากรมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้เข้ากับสถานการณ์หรือการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่เป็นปัจจุบันนั่นหมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับโลกปัจจุบันที่ไม่ได้เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบให้มาเกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต

สถิติการใช้งานของประเทศไทย

สังคมไทยผู้ที่มีอายุระหว่าง ๒๐-๓๐ ปี เป็นกลุ่มที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตสูง จากสถิติหลายช่วงปีที่ผ่านมา มีปริมาณเกือบ ๖๐-๗๐ เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นคนกลุ่มนี้มีโอกาสมีความเสี่ยงที่จะเผชิญโลกของอาชญากรรมค่อนข้างสูง รวมทั้งกลุ่มผู้สูงวัยหรือวัยหลังเกษียณที่เพิ่งเริ่มต้นการใช้งาน โดยประชาชนคนไทยส่วนมากใช้อินเทอร์เน็ตในช่วงเวลางาน

ความสัมพันธ์และการกระจายตัวของข้อมูล

โลกของ Social Media ข้อมูลเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ที่เคยรับ ซึ่งถ้าเป็นข้อมูลที่ไม่เหมาะสมหรือข้อมูลเท็จ หลอกลวง ก็อาจจะวนเวียนกลับมาให้รับรู้ การได้รับทราบข้อมูลเดิม ๆ ทำให้อาจจะตกเป็นเหยื่อกับข้อมูลลักษณะดังกล่าว ปัจจุบันแนวโน้มที่โลกออนไลน์ จะมีระบบการใช้จ่ายเป็น Digital currency ระบบ payment Gateway มีการใช้จ่ายเงินรูปแบบสกุลอื่น ๆ นอกจากนี้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะก็มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปใช้งานสมาร์ทโฟน

วิวัฒนาการของเว็บไซต์

ยุค Web ๑.๐ เป็นเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ที่พัฒนาหรือสร้างเว็บไซต์นั้นติดต่อสื่อสารกับบุคคล อื่นอย่างเดียว (one way Communication)

ยุค Web ๒.๐ เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตลักษณะที่เรียกว่า Two Way Communication เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานสามารถที่จะโต้ตอบกับบุคคลอื่นสนทนากับบุคคลอื่น ๆ ได้ web ๒.๐ ในยุคแรกเลย คือ เว็บบอร์ด และเป็นยุคของที่เรียกว่าเป็น Web Platform

ยุค Web ๓.๐ เป็นยุคปัจจุบัน ช่วงรอยต่อระหว่าง Web ๒.๐ และ Web ๓.๐ ความแตกต่าง คือ platform ต่าง ๆ มีความฉลาดมากขึ้น เนื่องจากมีข้อมูลมหาศาล (Big Data) สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เข้าถึงผู้ใช้งาน สร้างสิ่งที่ต้องการให้ผู้ใช้งาน มีการเชื่อมโยงเนื้อหาสัมพันธ์ที่มีความสัมพันธ์กันกับ แหล่งข้อมูลอื่น ๆ เป็นเครือข่ายเดียวทั่วโลก

รูปแบบการกระทำผิดทางอินเทอร์เน็ต

Social Engineering คือ ปฏิบัติการทางจิตวิทยาหลอกล่อให้เหยื่อติดกับโดยไม่ต้องอาศัยความชำนาญเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เช่น ส่งอีเมลหลอกลวงให้โอนเงิน

Password Guessing คือ การเดา Password เพื่อเข้าสู่ระบบ

Denial of Service คือ การโจมตีลักษณะหนึ่งที่อาศัยการส่งคำสั่งลงไปร้องขอการใช้งานจากระบบ และร้องขอในคราวละมาก ๆ เพื่อที่จะทำให้ระบบหยุดการให้บริการ

Decryption คือ การถอดรหัสข้อมูล

Birthday Attacks คือ การสุ่มคีย์ขึ้นมา และตรงกับที่กำหนดไว้

Man In the middle Attacks คือ การพยายามที่จะทำตัวเป็นคนกลางเพื่อยึดการเปลี่ยนแปลงข้อมูล โดยที่คู่สนทนาไม่รู้ตัว

ประเภทการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์

Hacker คือ บุคคลที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์หรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ มีความสามารถในการเข้าถึงโปรแกรมหรือระบบต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลมาเผยแพร่ให้ผู้อื่นทราบ

Cracker คือ ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในระบบคล้าย Hacker แต่ Cracker มีเจตนาที่จะทำลายก่อความเสียหาย

Script kiddy คือ บุคคลที่ยังไม่ค่อยมีความชำนาญในการแฮกมากนัก ไม่สามารถเขียนโปรแกรมในการเจาะระบบได้เอง ส่วนใหญ่เป็นมือใหม่ที่อยากทดลองเป็นแฮกเกอร์

Spy คือ บุคคลที่ถูกจ้างเพื่อเจาะระบบและขโมยข้อมูล

Employee คือ พนักงานในองค์กรที่นำความลับขององค์กรไปเผยแพร่โดยไม่เจตนา แล้วทำให้ระบบขององค์กรถูกโจมตี

Terrorist คือ บุคคลที่ก่อความไม่สงบบนเว็บไซต์หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทำให้ไม่สามารถใช้งานได้

สิ่งที่ต้องพึงระวังในการใช้งานบนอินเทอร์เน็ต

การโจมตีของ Malware and Virus Threat รูปแบบของไฟล์ที่ส่งผ่านอีเมล หรืออาจจะส่งผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือ Social Media

การโจมตีของ Zombie attack เป็นรูปแบบแนวจอมก๊อที่จะมีมากในปัจจุบัน โดยปล่อยไวรัสไปยัง คอมพิวเตอร์ เครือข่ายของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ติดมัลแวร์กลายเป็น Zombie ถูกแฮกเกอร์ควบคุม

การหลอกลวงเชิงจิตวิทยา (Social Engineering) เพื่อให้เปิดเผยข้อมูล Phishing เป็นรูปแบบหนึ่ง ของการทำ Social Engineering ซึ่งเป็นเทคนิคการหลอกลวงโดยใช้จิตวิทยาผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ส่วนใหญ่จะมาในรูปแบบอีเมล เว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะให้ผู้ใช้ออกข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นความลับ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ. ศ. ๒๕๕๐ (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๐) และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐

คำศัพท์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ในมาตรา ๓

“ระบบคอมพิวเตอร์” หมายถึง อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดคำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดสิ่งใด และแนวทางปฏิบัติงานให้อุปกรณ์หรือชุดอุปกรณ์ ทำหน้าที่ประมวลผลข้อมูลโดยอัตโนมัติ

“ข้อมูลคอมพิวเตอร์” หมายถึง ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในคอมพิวเตอร์ ในสภาพที่ระบบอาจประมวลผลได้ และให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

“ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์” หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ซึ่ง แสดงถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง ปลายทาง เส้นทาง เวลา วันที่ ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของการบริการหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น

“ผู้ให้บริการ” หมายความว่า

(๑) ผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต หรือให้สามารถติดต่อถึงกันโดยประการอื่น โดยผ่าน ทางระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการในนามของตนเอง หรือในนามหรือเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

(๒) ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น

“ผู้ใช้บริการ” หมายความว่า ผู้ใช้บริการของผู้ให้บริการไม่ว่าต้องเสียค่าใช้บริการหรือไม่ก็ตาม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

สิ่งที่สำคัญที่เป็นจุดเด่นของ พ.ร.บ. ฉบับนี้ คือ ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ โดยถ้ามีการทำผิดทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ จะสามารถนำข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ มาทำการตรวจสอบเพื่อให้ทราบว่าผู้กระทำความผิดนั้น เป็นใคร อย่างไร ในเวลานั้น ๆ

แหล่งที่มา

หลักสูตร : ความมั่นคงปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ตและการปฏิบัติตนสำหรับข้าราชการยุคดิจิทัล

บรรยายโดย : อาจารย์ณัฐ พยงค์ศรี

สถาบัน/หน่วยงาน/ระบบ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.)

รูปแบบหลักสูตร : e-Learning

ช่วงเวลาการฝึกอบรม : กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗